

ISSN 0027-8084
UDK 808.61/.62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

НАШ ЈЕЗИК

XXXVII/1–4

БЕОГРАД
2006

УЗ ЈЕДАН ВАЖАН СЛАВИСТИЧКИ ЈУБИЛЕЈ У СРБИЈИ*
Славистиџика, Књига X, Главни уредник: Богољуб Станковић,
Београд, 2006, 513 стр.

Часопис *Славистиџика*, вредан и значајан лингвистички часопис, зачет је „у тешком времену и немогућим условима“, али ни време које је следило није чинило најсрећнији оквир за издавачке подухвате, иако се то, скромно одређено од стране главног уредника, нигде у Уводној речи јубиларног броја не помиње.

Свака објављена књига је мали празник, а јубиларна је свакако посебан разлог за радост и понос. Свака објављена књига је подвиг, а издавање у континуитету представља серију подвига. Стога треба одаћи посебно признање свима који су кроз протеклих десет година били чланови Уређивачког одбора, а пре свега — главном уреднику, проф. Богољубу Станковићу. Захвалност, дакако, иде свима онима чији је труд представљао неопходан услов да ова књига *Славистиџике* стигне пред научну јавност. То су, уз ауторе објављених прилога, једанаесточлани Уређивачки одбор, на челу са поменутиим главним уредником, Славистичко друштво Србије као издавач, те они који су материјално помогли издавање ове књиге — Министарство науке, Филолошки факултет у Београду, Чигоја штампа. Сви поменути и, вероватно, још неки, мојом омашком непоменути, укључили су се на најлепши начин у обележавање јубилеја *Славистиџике*.

Никако не сматрам да о квалитету књиге говоре њен обим, број страна, али је ово једна, заиста, садржајима богата књига, о чему најочигледније сведоче наслови сврстани у осам целина. Међу приложницима чланака присутни су и домаћи и страни слависти. Има агилних, редовних референата, а има, наравно, и срећом, нових имена и младих приложника.

* Аутор овога приказа говорио је о јубиларном броју *Славистиџике* на представљању нових издања Славистичког друштва Србије, у оквиру промотивне свечаности поводом празника Св. Ђирила и Методија, Дана словенске писмености и културе, а у организацији Славистичког друштва Србије, Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду и Руског дома у Београду. Промоција је одржана 24. маја 2006. године у Руском дому у Београду.

Сваки је прилог драгоцен на свој начин, сваки је инспиративно свраћање пажње на неки језички проблем, али ограниченост простора налаже да се дâ један општи осврт на књигу која се овде приказује. Тако, свакако нисам у могућности да споменем све оно што је вредно спомињања, али ћу се постарати да барем буде што мање огрешења о туђи труд.

Уводна реч Уредништва, на извештан начин, обесхрабрује у обавези да се књига представи, јер тешко да се концизније, прецизније и са давањем бољих смерница за будући рад може представити ова књига *Славистичке*.

Међу корицама „слављеника“ нашао се, пре свега, велики број реферата са 44. Скупа слависта Србије. Тема Скупа је била: *Словенске културе као њредмећ филолошких истраживања и настава језика*, а учествовали су лингвисти из више славистичких центара. Од поднетих седамдесет седам реферата, за објављивање је направљен одабир, из разлога економисања простором, и тридесет шест штампаних реферата заузело је нешто више од половине књиге. У Уводној речи се подсећа да, у складу с претходно реченим, полонистички реферати треба да буду објављени у посебном зборнику, а у светлу обележавања 110. годишњице полонистике у Београду. Управо тако је, као што је већ познато, и учињено.

Реферати са поменутог скупа сврстани су у три групе: они са широм проблемском тематиком (свако од њих може бити уводно предавање с обзиром на тему Скупа), реферати из области језика и реферати из области књижевности.

У првој групи нашао су се чак четири реферата која су писана поводом јубилеја појединаца (проф. Богдан Косановић — поводом стогодишњице рођења руског писца Михаила Шолохова, проф. Богдан Терзић — поводом 140. годишњице рођења Радована Кошутића, утемељивача српске русистике, полонистике и бохемистике), или поводом јубилеја везаног за нашу културну традицију (проф. Предраг Пипер — поводом 280 година учења руског језика у српским школама, проф. Богољуб Станковић — поводом 110 година полонистике на Београдском универзитету). Уз два рада, Ксеније Кончаревић — *Културолошки ѡрисѡућ ѡроучавању и настави црквенословенског језика*, и Вучине Раичевића — *Мотивациона функција социокултурних садржаја у ѡбеницима руског језика*, можемо као извесну врсту кључних речи ставити термине *лингвокултурологија* и *лингводидактика*. Невелик је, али инструктиван рад Зорана Рањковића — *Доирнос филолошких истраживања ѡроучавању хришћанске културе Срба у средњем веку*, који је само још једна потврда корисности, често и неопходности интердисциплинарног приступа предмету проучавања.

Аутори реферата из друге и треће групе баве се конкретним лингвистичким / књижевним проблемима, најчешће осмотреним из угла компаративистике: српско-руске, српско-чешке, српско-словачке, српско-украјинске, и обрнуто. Осим тога, и(ли) истовремено, овде су присутни и: примењена лингвистика (превођење, настава језика нацио-

налне мањине, приступ удбеницима за стране језике), веома актуелна истраживања комуникативног понашања и језика као огледала стереотипа, контактологија, етнолингвистички и социокултурни приступ. Помињем и, дијахроничарима посебно занимљив, кратак преглед активности словачких дијалектолога.

У оквиру друге целине, под насловом *Славистички научно-истраживачки пројекти*, налазе се три тематски посве различита прилога: Драгана Николића, који даје извод из компаративних истраживања најстаријих државноправних установа словенских народа, Бобана Ђурића, који упознаје читаоце са детаљима везаним за Конгрес руских писца и новинара у емиграцији, одржан 1928. године у Београду, и указује на улогу коју је тај конгрес одиграо у учвршћивању српско-руског културног дијалога, и Јарослава Машина, који презентује компаративни приступ употреби тзв. слободног датива у српском и чешком језику, са акцентом на посесивном дативу.

Целина *Српски језик у иностранству* садржи, нажалост, само један прилог, и то о организацији наставе и наставним садржајима у вези са изучавањем српског језика као страног на Хумболтовом универзитету у Берлину. У Уводној речи Уредништва помињу се досадашња малобројност и истоврсност прилога за ову рубрику, па се тим поводом и изражава забринутост, посматрајући то као евентуални маркер кризе србистике у иностранству.

С друге стране, целина *У свету славистичке литературе* садржи, на шездесетак страна, чак двадесет један прилог о објављеним монографијама, зборницима, часописима, речницима и приручницима. Бројност прилога у овој рубрици представља повод за двоструко задовољство — због самог, немалог броја тих прилога и, истовремено, због њиховог сведочења о бројности објављених, нових публикација у свету славистике.

И рубрика *Из славистичког живота* сведочи о богатој палети славистичких активности у Србији током 2005. године. Ту је образложење уз доделу награде Павле Ивић за 2005. годину, потом хронике са научних скупова и стручних окупљања (издвајамо 16. конгрес Савеза славистичких друштава Србије и Црне Горе, одржан октобра 2005. године у Врњачкој Бањи), па, уобичајено, материјали који сведоче о активностима Славистичког друштва Србије (извештај и план рада Друштва, извештаји подружница, одлуке донете на Годишњој скупштини), као и најава XIV Међународног конгреса слависта (Охрид 2008).

У рубрици *Славистички архив*, по традицији, објављује се грађа из „шире славистичке историје“.

Рубрике као што су две последње — списак сарадника на Х књизи *Славистике*, заједно са техничким упутствима, и садржај свих десет објављених књига *Славистике* (1997–2006) — увек су корисне и добродошле. Садржај ових десет књига, управо доводећи у везу различите словенске језике и књижевности, правећи потом и преплет са историјом словенских народа, њиховом културом и традицијом, носи два изузетно значајна атрибута: *компаративности* и *интердисциплинарности*.

И тако *Славистика* улази у другу деценију свога постојања.

На „пожельно мање трновитом путу“, у предстојећем десетлећу ишчекујемо, аутори и корисници објављеног с подједнаким нестрпљењем, наредних десет бројева *Славистике*. А опет, како би рекао Л. Н. Толстој на крају једног свог романа (да променим само род употребљене присвојне заменице): „Чем кончится этот новый период ей жизни, покажет будущее“.

Софија Милорадовић